

กลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน

นภาพร แสงนิล¹ มนัส สุวรรณ²

สมาน พุแสง³ เรืองวิทย์ นนทภา⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลโลกของผู้เรียนและสภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน (2) สร้างกลยุทธ์ และ (3) ประเมินกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับคุณลักษณะ และการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนสู่ความเป็นพลโลก สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อยืนยันคุณลักษณะความเป็นพลโลกของผู้เรียน ระยะที่ 2 การสร้างกลยุทธ์โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติใน 13 โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน และระยะที่ 3 การประเมินกลยุทธ์โดยผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและสถิติพรรณนาในรูปของการแจกแจงความถี่ การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะความเป็นพลโลกของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ด้าน 6 ประการ คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย ครอบคลุมการมีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่เป็นสากล ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และเจตคติที่ดีในการอยู่ร่วมกันในโลกอย่างสันติ

2. กลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน ประกอบด้วย 9 กลยุทธ์ 11 โครงการ และ 61 กิจกรรม

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: คุณลักษณะความเป็นพลโลก; กลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะ; ความเป็นพลโลก

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 202 ถนนช้างเผือก ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300, ประเทศไทย
อีเมล: anti2515@gmail.com

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

⁴ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Strategies for Enhancing the Global Citizenship Character of Secondary School Students in Nan Province

Napaporn Sangnil¹ Manus Suwan²
Saman Foosang³ Ruangwit Nontapa⁴

Abstract

The objectives of this research were (1) To study the global citizenship character of the secondary school students and the current status of enhancement of the same in Nan Province. (2) To formulate a strategies and (3) To evaluate a strategies for enhancing the global citizenship character of secondary school students in Nan Province. The research has been divided into 3 phases: (1) study the concept and theory of the global citizenship character of secondary school students. The researcher conducted in-depth interviews with 6 scholars in strategy and world-class standard schools (2) develop and validate such the strategies by brainstorming focus group of high performance in 13 secondary school in Nan and (3) evaluate those strategies by the expert judgment. The researcher used the descriptive research method. The analysis was based on informative scrutiny by using content analysis technique. The collected data were analyzed in frequency average and standard deviation.

The research findings were as followed:

1. The desirable global citizenship characteristic comprised of the following 3 groups: (1) Cognitive Domain (2) Psychomotor Domain and (3) Affective Domain with 6 characteristics items covering knowledge and understanding about the global situations, the necessary skills in 21st century and attitude to live together peacefully in the world.
2. The strategies for enhancing the global citizenship character of secondary school students in Nan province consisting of 9 main strategies, 11 projects and 61 activities
3. The strategies for enhancing the global citizenship character of secondary school students in Nan province on the propriety the feasibility and the total advantage of the aforementioned strategies were evaluated as a high level of performance.

Keywords: the Global Citizenship Character; Strategies for Enhancing the Character; Global Type of Citizenship

Type of Article: Research Article

¹ Doctor of Philosophy Program in Educational Leadership and Human Resource Development, Chiang Mai Rajabhat University

202 Chang Puak Road., Tambon Chang Puak, Maung, Chiangmai 50300, Thailand

Email: anti2515@gmail.com

² Faculty of Social Sciences; Chiang Mai University

³ Graduate School, Chiang Mai Rajabhat University

⁴ Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยีการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ การเมืองโลก ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ในโลกมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น พลเมืองในประเทศและภูมิภาคต่างๆ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้น มีการพึ่งพาอาศัยกัน และมีความเห็นอก เห็นใจกันมากขึ้น อย่างไรก็ตามในขณะเดียวกัน ยังพบว่าการแข่งขันต่อสู้เอาเปรียบกัน และมีความไม่เข้าใจกัน สภาพความสัมพันธ์ของพลเมืองในประเทศและภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกจึงมีทั้งความร่วมมือช่วยเหลือกัน และมีความขัดแย้งในเวลาเดียวกัน ประเทศต่างๆ ต้องพยายามปรับเปลี่ยนและดำเนินนโยบายให้เท่าทันกระแสความเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ประเทศของตนเองสามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสังคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรี คุณภาพของประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุน การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ (Office of the Education Council, 2010b) ในขณะเดียวกันสังคมโลกในยุคปัจจุบัน ที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ทำให้แต่ละประเทศไม่สามารถปิดตัวอยู่โดยลำพัง การดำรงชีวิตของคนในแต่ละประเทศมีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันมากขึ้น มีความร่วมมือในการปฏิบัติการกิจและแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกันมากขึ้น สภาพการณ์เช่นนี้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยในอนาคต ทำให้เราต้องเร่งพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ให้เท่าทันสภาพโลกาภิวัตน์ โดยปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ (Office of the Education Council, 2010a) ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาคนแบบเดิมที่มุ่งให้เป็นพลเมืองที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาของประเทศที่ตนอาศัยอยู่ เข้าใจกลไกการบริหารงานของรัฐบาล เข้าใจกฎหมาย

วัฒนธรรมประเพณีของชาติที่ สัมมนา และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาระเกี่ยวกับประเทศของตนเองเป็นส่วนใหญ่นั้นจึงต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองสู่ความเป็นพลโลก โดยเน้นพรรณนาที่กว้างไกลออกไปจากเดิม ลักษณะของโลกดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาพลเมืองให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกมากยิ่งขึ้น การเป็นพลเมืองดีจึงมิใช่เป็นพลเมืองดีของประเทศที่ตนอาศัยอยู่เท่านั้น แต่ควรมุ่ง พัฒนาไปสู่การเป็นพลเมืองดีของโลกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เล็งเห็นความจำเป็นอย่างรีบด่วนที่จะต้องเร่งหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาทักษะและความสามารถต่างๆ ดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน จึงได้กำหนดโครงการโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลโดยสำนักงานบริหารงานมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อยกระดับโรงเรียนให้มีการจัดการเรียนการสอนและการบริหารระบบคุณภาพ (quality system) มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (learner profile) เทียบเคียงมาตรฐานสากล (world class standard) ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (world citizen) ตามแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 รวมถึงแนวคิดของการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลที่สอดคล้องกับปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ ยูเนสโก (UNESCO) ทั้ง 4 ด้าน อันจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ สร้างฐานที่มั่นคงที่พร้อมปลูกฝังความคิดที่เปิดกว้าง มองไกล สำนักรับผิดชอบต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับประเทศของตนเอง และเพื่อนบ้านในโลก ในฐานะเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศสู่ความเป็นพลเมืองสากลของโลกในอนาคต จากข้อมูลชุดนี้ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นข้อมูลประกอบในการวิจัยโดยมีนัยยะที่ว่าเมื่อเยาวชนไทยได้รับการพัฒนาในมิติความเป็นพลเมืองโลกทั้งทางด้านความรู้ที่เป็นสากล ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และเจตคติที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติแล้วจะมีความเชื่อมโยงกับการ

พัฒนาคน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยได้ในทุกๆ ด้าน ดังนั้นระบบจัดการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยน โดยหน่วยปฏิบัติการที่สำคัญคือโรงเรียน

การจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 37 มีบริบทและพื้นฐานของการจัดการศึกษาเช่นเดียวกันกับโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปของประเทศ มีการกำหนดขนาดโรงเรียนจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เกณฑ์เดียวกันจำแนกโรงเรียนออกเป็น 4 ขนาดคือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ในจำนวนนี้มีโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลจำนวน 4 โรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก ประกอบกับพื้นที่จังหวัดน่านมีอาณาเขตติดกับประเทศเพื่อนบ้านคือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดังนั้นการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนที่อยู่ชายแดน จึงเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับเยาวชนนักเรียนในจังหวัดน่านในการปรับตัว การติดต่อสื่อสารและการอยู่ร่วมกันกับความต่างของพหุวัฒนธรรมด้วยความสันติ

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง จึงมีความสนใจในการสร้างกลยุทธ์ เพื่อเตรียมเยาวชนคนรุ่นใหม่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กให้ได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติให้มีคุณลักษณะสำคัญของการเป็นพลโลก เพื่อการดำรงชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างรู้เท่าทัน สงบสันติ มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมเพียงพอก้าวหน้ากับสิ่งต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลง ด้วยความตระหนักและร่วมรับผิดชอบผลกระทบทั้งในระดับบุคคล ท้องถิ่น ประเทศชาติ และระดับโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลโลกของผู้เรียนและสภาพปัจจุบันของการเสริมสร้าง คุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน

นิยามศัพท์

กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการ แนวทาง รูปแบบหรือแผนการที่ผ่านการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ โดยมีโครงการ และกิจกรรมในการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้

พลโลก หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งเป็นพลเมืองดีของสังคมโลก และมีความภูมิใจในการเป็นพลเมืองดีของประเทศ มีความตระหนักรู้เรื่องมนุษยชาติและโลก มีสำนึกรับผิดชอบ สามารถเชื่อมโยงการศึกษา เศรษฐกิจ ธุรกิจ หน้าที่พลเมืองและวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น ประเทศ และระดับโลกเข้าด้วยกันได้อย่างสร้างสรรค์

คุณลักษณะความเป็นพลโลก หมายถึง บุคคลที่แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองดีของสังคมโลก และมีความภูมิใจในการเป็นพลเมืองดีของประเทศ

การเสริมสร้าง หมายถึง การกระทำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนหรือส่งเสริมลักษณะพฤติกรรมการแสดงออก ที่นำไปสู่คุณลักษณะของความเป็นพลโลกของผู้เรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ที่

ไม่ใช่โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล

ผู้เรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาปีการศึกษา 2559 ในพื้นที่จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านคุณลักษณะของความเป็นพลโลกของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการศึกษเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลโลกและคุณลักษณะของการเป็นพลโลกของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยได้ยึดตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (1956) ปฏิญญาด้านการจัดการศึกษาของยูเนสโก UNESCO ทั้ง 4 ด้าน คือ Learning to Know, Learning to Do, Learning to Live Together, และ Learning to Be และแนวคิดของนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศเป็นกลไกสำคัญได้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นพลโลกของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

(1) ด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) ได้แก่ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ใฝ่เรียนรู้ เชิงบูรณาการ

(2) ด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain) ได้แก่ การมีความสามารถในการสื่อสาร ด้วยภาษา สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ การมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และการมีความร่วมมือ ร่วมใจในการทำกิจกรรมต่างๆ

(3) ด้านจิตพิสัย (affective domain) ได้แก่ การเห็นคุณค่าและเคารพความเป็นมนุษย์ และการมีความรับผิดชอบและมีความตระหนักถึงการพัฒนายั่งยืน

2.2 ขอบเขตเนื้อหาการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนด้วยการสังเคราะห์กลยุทธ์ในการเสริมสร้างคุณลักษณะให้กับผู้เรียน

2.3 ขอบเขตด้านกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ผู้วิจัยกำหนดกลยุทธ์ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การตรวจสอบสภาพแวดล้อม (environmental scanning) ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ SWOT Analysis ประกอบด้วยการตรวจสอบสภาพภายในด้วยหลักการวิเคราะห์แบบ 2S 4M และสภาพแวดล้อมภายนอกด้วยหลักการวิเคราะห์แบบ CPEST ส่วนการกำหนดกลยุทธ์ (strategy formulation) โดยการทำ TOWS Matrix ประกอบด้วยกลยุทธ์ โครงการ และกิจกรรมของแต่ละกลยุทธ์

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปซึ่งไม่ใช่โรงเรียนมาตรฐานสากล ในปีการศึกษา 2559 จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 7 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 19 โรงเรียน ของจังหวัดน่าน รวมจำนวน 26 โรงเรียน

2.2 ขนาดตัวอย่างคือโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน โดยการสุ่มแบบกำหนดจำนวน (quota sampling) ตามขนาดของโรงเรียนให้ครบทั้ง ขนาดกลาง และขนาดเล็กเพื่อศึกษาภาคสนาม ได้จำนวนทั้งหมด 13 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดกลาง 4 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 9 โรงเรียน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 จำนวน 30 โรง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. โรงเรียนมัธยมศึกษาของจังหวัดน่านนำกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียน ไปดำเนินงานตามบริบทของแต่ละโรงเรียน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอื่นๆ นำกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียน ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษา
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และในวงวิชาการอื่นๆ เป็นข้อมูลที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีความเป็นพลโลกในบริบทด้านอื่นๆ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลสรุปและนำเสนอเนื้อหาที่ครอบคลุมสาระสำคัญเกี่ยวกับกลยุทธ์การเสริมสร้างความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน รวมทั้งได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปแนวคิดสำคัญในแต่ละประเด็นเพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ สาระสำคัญประกอบด้วยเนื้อหาหลัก 4 ตอน คือ

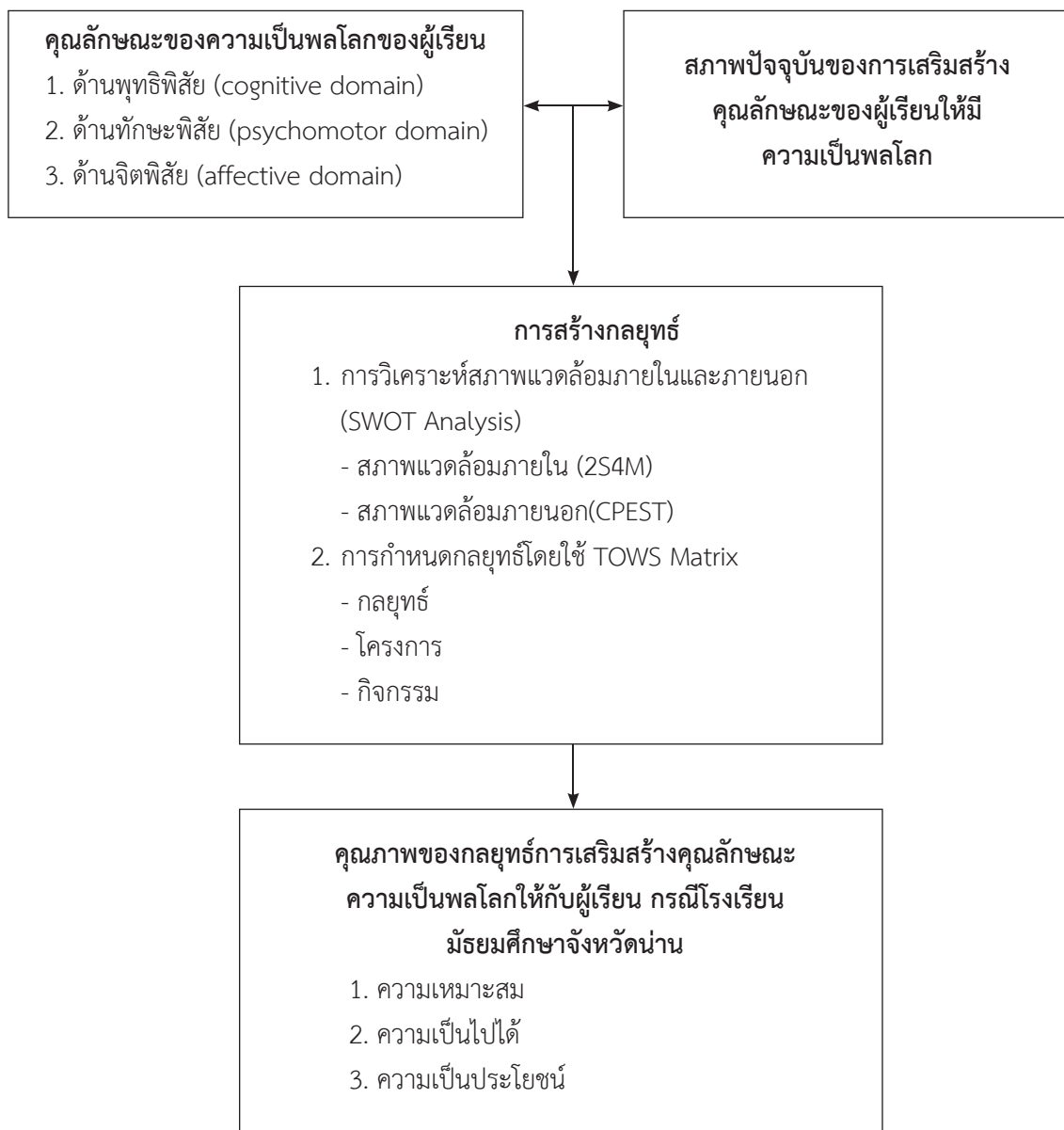
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 37

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นพลโลก ประกอบด้วย ความหมายของคุณลักษณะและพลโลก พัฒนาการและความสำคัญของการเป็นพลโลก แนวคิดและคุณลักษณะความเป็นพลโลกในทัศนะของบุคคล องค์กรและหน่วยงานระดับสากลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลโลกของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นพลโลกของผู้เรียน

ตอนที่ 3 การเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียน ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎีของการเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน แนวคิดในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกขององค์กรและสถานศึกษาทั่วไป แนวคิดภาวะผู้นำที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียน เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกของผู้เรียน

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์ ประกอบด้วย ความหมายของกลยุทธ์ ลักษณะของกลยุทธ์ที่ดี กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ และการกำหนดกลยุทธ์

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อกำหนดคุณลักษณะความเป็นพลโลกของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาและเพื่อพัฒนากลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้รูปแบบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้องและสมบูรณ์

การดำเนินการทั้งหมดแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทบทวนและกำหนดลักษณะความเป็นพลโลกของผู้เรียน และศึกษาสภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน ผู้วิจัยดำเนินการ 4 กิจกรรม ประกอบด้วย (1) การศึกษา

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลโลกของผู้เรียนและการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนสู่ความเป็นพลโลก แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาและ สํารวจ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและพัฒนาการของการศึกษาความเป็นพลโลก (2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกลยุทธ์และด้านการจัดการศึกษา (3) การประชุมกลุ่ม (focus group) ผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน กับการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียน จำนวน 13 คน และ (4) การศึกษาภาคสนามโรงเรียนในกลุ่มเป้าหมายจำนวน 13 โรงเรียน โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบตรวจสอบเอกสาร เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลโลก แบบสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารโรงเรียน แบบบันทึกการประชุมกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง และแบบสังเกตแบบไม่เป็นทางการ (informal observation)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน ผู้วิจัยดำเนินการ 3 กิจกรรม ประกอบด้วย (1) การตรวจสอบสภาพแวดล้อม (environmental scanning) สภาพแวดล้อมภายนอก โดยใช้เทคนิค CPEST ส่วนการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายใน ผู้วิจัยใช้เทคนิค 2S4M ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียน และ (2) การกำหนดกลยุทธ์ (strategy formulation) เป็นการนำผลจากการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix มากำหนดเป็นกลยุทธ์ โครงการ และกิจกรรมของแต่ละกลยุทธ์ โดยการระดมพลังสมองจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์สภาพ (SWOT Analysis) และการทำ TOWS Matrix นำผลมาบูรณาการกับผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 แล้วเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณา ตรวจสอบแก้ไข แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ใน

ขั้นนี้จะได้ร่างกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน เพื่อนำไปตรวจสอบกลยุทธ์โดยผู้เชี่ยวชาญต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน ผู้วิจัยดำเนินการประเมินกลยุทธ์โดยการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (expert judgement) ในด้านกลยุทธ์และการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นพลโลกและด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงเพื่อประเมินและตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ของร่างกลยุทธ์ จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ นำไปให้ที่ปรึกษาควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่านเพื่อให้สมบูรณ์สามารถนำไปใช้ได้จริงโดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ประกอบด้วย

1. ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร นำมาสังเคราะห์เป็นคุณลักษณะความเป็นพลโลกของนักเรียน
2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่ม ข้อมูลจากแบบสังเกต ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสรุปสาระสำคัญที่ได้จากข้อคำถามจากแบบสัมภาษณ์ แล้ววิเคราะห์แจกแจงความถี่ของคำตอบแต่ละรายการ
3. ข้อมูลเกี่ยวกับคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิเคราะห์สถิติ ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตาราง

ประกอบคำบรรยาย โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก
กลยุทธ์ในระดับปานกลางขึ้นไปเท่านั้น

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะความเป็นพลโลกของผู้เรียน
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่านประกอบด้วย
คุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (cognitive
domain) ด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain)
และด้านจิตพิสัย (affective domain) 6 ประการ
คือ (1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ของ
โลกทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการศึกษาและ
วัฒนธรรม การใฝ่เรียนรู้เชิงบูรณาการ การสร้างสรรค์
นวัตกรรม และการสร้างงานในระบบเศรษฐกิจฐาน
ความรู้ (2) มีความสามารถด้านการสื่อสาร สามารถ
สื่อสารความคิด ข้อมูลโดยใช้ภาษา สื่อ เทคโนโลยี
สารสนเทศเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมอย่างรู้เท่าทัน (3)
มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่
เปลี่ยนแปลงเชื่อมโยงเหตุและผลที่เป็นสากล ด้วยความ
อดทนและพร้อมรับกับผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อการอยู่
ร่วมกันอย่างสันติ (4) มีทักษะการทำงานให้สำเร็จ มี
ความร่วมมือร่วมใจในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อจัด
และลดปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี (5) เห็นคุณค่า
และเคารพความเป็นมนุษย์ ยอมรับความแตกต่างใน
ความเชื่อ ประเพณี และความหลากหลายทางเชื้อชาติ
และพหุวัฒนธรรม และ (6) มีความรับผิดชอบและมี
ความตระหนักถึงการเป็นพลเมืองที่ดี เพื่อการพัฒนา
ที่ปลอดภัยและยั่งยืนเชื่อมโยงในระดับท้องถิ่นสู่ระดับ
โลก ในด้านสิ่งแวดล้อม พลังงาน อาหาร สุขภาพ และ
ความปลอดภัย ส่วนสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษา
เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลโลกของโรงเรียน
มัธยมศึกษาจังหวัดน่าน พบว่า บางโรงเรียนมีการ
กำหนดเป็นวิสัยทัศน์การพัฒนาผู้เรียนเป็นพลโลกตาม
แผนการขับเคลื่อนโรงเรียนมัธยมศึกษายุคใหม่เข้าสู่
ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลภายในปี พ.ศ.2561

บางโรงเรียนกำหนดไว้ในกลยุทธ์ แผนงาน โครงการ
กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะที่จำเป็น
ในศตวรรษที่ 21 และเจตคติที่ดีของการเป็นพลเมือง
ท้องถิ่นสู่ความเป็นพลโลก จากหลักสูตรกระบวนการ
เรียนการสอนในรายวิชาสาระหลัก 8 วิชา บูรณาการ
ความเป็นท้องถิ่นน่าน โดยใช้วิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่
หลากหลาย ทั้งการฝึกกระบวนการคิด การสื่อสาร การ
ลงมือปฏิบัติให้เกิดความชำนาญในการทำงาน สามารถ
พัฒนาหรือแก้ไขปัญหาให้สำเร็จ เรียนรู้ทักษะชีวิตผ่าน
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งในหลักสูตรและกิจกรรมเสริม
นอกหลักสูตร กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

2. กลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็น
พลโลกให้กับผู้เรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน
ประกอบด้วย 9 กลยุทธ์ 11 โครงการ และ 61 กิจกรรม
มีรายละเอียด ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ
ความเป็นพลเมืองน่านที่พึงประสงค์สู่ความเป็นพลโลก
โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย
3 โครงการ คือ (1) โครงการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนให้
มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติสู่ความเป็นพลโลก จำนวน
8 กิจกรรม (2) โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีน่าน
สู่ความพอเพียง จำนวน 5 กิจกรรม (3) โครงการ
พัฒนาทักษะความสามารถการสื่อสารด้วยภาษาและ
เทคโนโลยีจำนวน 3 กิจกรรม

กลยุทธ์ที่ 2 ปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างฐานชีวิตที่ดีสู่ความ
เป็นพลโลก ประกอบด้วย 1 โครงการ คือ โครงการ
พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อสร้างฐาน
ชีวิตที่ดีสู่ความเป็นพลโลก จำนวน 9 กิจกรรม

กลยุทธ์ที่ 3 ทบทวนหลักสูตรของสถานศึกษาเน้น
การบูรณาการความเป็นท้องถิ่นน่านโดยใช้หลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1 โครงการ คือ
โครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นบูรณาการ

ความเป็นท้องถิ่นน่าสู่ความเป็นพลโลก จำนวน 4 กิจกรรม

กลยุทธ์ที่ 4 ปรับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ สร้างองค์ความรู้ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือพัฒนาสู่นวัตกรรม ประกอบด้วย 1 โครงการ คือ โครงการ พัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อการคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์สู่นวัตกรรม จำนวน 4 กิจกรรม

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา ให้มีความคล่องตัว สู่ความเป็นสากล ประกอบด้วย 1 โครงการ คือ โครงการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นสากล จำนวน 7 กิจกรรม

กลยุทธ์ที่ 6 เพิ่มประสิทธิภาพระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในองค์กรให้เอื้อต่อการบริหารจัดการและการเข้าถึงข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ ได้อย่างกว้างขวางมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1 โครงการ คือ โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีและการสื่อสารให้ทุกคนได้รับโอกาสในการเข้าถึงการให้บริการอย่างทั่วถึง จำนวน 4 กิจกรรม

กลยุทธ์ที่ 7 เร่งพัฒนาบุคลากรทีมผู้นำให้มีศักยภาพในการนำองค์กรสู่ความเป็นสากลบนพื้นฐานวัฒนธรรมพื้นถิ่นน่า ประกอบด้วย 1 โครงการคือ โครงการพัฒนาความเข้มแข็งและศักยภาพของทีมผู้นำเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นสากลบนพื้นฐานวัฒนธรรมพื้นถิ่นน่าของบุคลากร จำนวน 3 กิจกรรม

กลยุทธ์ที่ 8 เร่งพัฒนาความเข้มแข็งครูและบุคลากรให้เป็นตัวแบบที่ดี มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 1 โครงการ คือ โครงการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองน่าสู่ความเป็นพลโลก จำนวน 5 กิจกรรม

กลยุทธ์ที่ 9 เร่งสร้างและแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือ ระดมสรรพกำลังทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศ

และระหว่างประเทศ ให้ผู้เรียนได้เข้าถึงโอกาสการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลก ประกอบด้วย 1 โครงการ คือ โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระดมสรรพกำลังในการสนับสนุนผู้เรียนให้มีคุณลักษณะความเป็นพลโลก จำนวน 5 กิจกรรม

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน ภาพรวมทั้ง 9 กลยุทธ์ ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ทั้ง 9 กลยุทธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยในด้านความเหมาะสมผลรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ผลรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนในกลยุทธ์ที่มีผลการประเมินทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 3 กลยุทธ์ ส่วนกลยุทธ์ที่ 7 เร่งพัฒนาบุคลากรทีมผู้นำให้มีศักยภาพในการนำองค์กรสู่ความเป็นสากลบนพื้นฐานวัฒนธรรมพื้นถิ่นน่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการประเมินกลยุทธ์และโครงการพบว่า ในด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 4 กลยุทธ์ ในด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด 4 กลยุทธ์ และในด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 8 กลยุทธ์ ซึ่งมีกลยุทธ์ที่มีผลการประเมินทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุดคือกลยุทธ์ที่ 1, 3, 4 ส่วนกลยุทธ์ที่ 7 ในโครงการพัฒนาความเข้มแข็งและศักยภาพของทีมผู้นำเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นสากลบนพื้นฐานวัฒนธรรมพื้นถิ่นน่าของบุคลากร มีผลการประเมินทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน พบว่า มีประเด็นน่าสนใจสมควรนำมาอภิปรายได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. คุณลักษณะความเป็นพลโลกของผู้เรียนใน

โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่านแสดงออกถึงความ เป็นพลเมืองดีของสังคมโลก เป็นพลเมืองดีของประเทศ และมีความภูมิใจในอัตลักษณ์แห่งตน ใน 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) ด้านจิตพิสัย (affective domain) และด้านทักษะพิสัย (psycho-motor domain) นั้น เป็นเพราะว่าการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นไปตามวิสัยทัศน์ของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดไว้ว่า มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลัง ของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลกมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวยัง มีความสอดคล้อง กับความหมายและสาระการเรียนรู้ ของพลเมืองศึกษาและพลโลกศึกษา (Thai Royal Institute Dictionary B.E. 1999.) Pitiyanuwat (2012) ได้กล่าวถึงพลเมืองศึกษา (civic education) ว่าหมายถึง การจัดการศึกษา และประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ มีความ ภูมิใจในความเป็นพลเมืองของตน มีความสนใจที่จะ ปกครองตนเอง มีสิทธิมีเสียง สนใจต่อส่วนรวมและมี ส่วนร่วมใน กิจกรรมบ้านเมืองตามระบอบการปกครอง แบบประชาธิปไตย ฯ และยังเป็นไปตามคุณลักษณะ ของพลโลกใน ศตวรรษที่ 21 (Pitiyanuwat, 2012; Trilling & Fadel, 2009) กล่าวไว้ดังนี้ คือ สามารถที่ จะเห็นและเข้าแก้ปัญหาในฐานะสมาชิกของสังคม โลก สามารถร่วมทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถคิดอย่าง มีวิจารณ์ญาณ สร้างสรรค์และเป็นระบบเต็มใจที่จะ แก้ไขข้อขัดแย้งโดยสันติวิธี เต็มใจที่จะเปลี่ยนวิถีชีวิต และบริโภคพิสัยเพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อม มีจริยธรรม คุณธรรม และที่สำคัญ คือ คุณลักษณะความเป็นพลโลก ทั้ง 6 ประการดังกล่าว มีความเหมาะสมต่อการพัฒนา ผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง

จังหวัดน่าน เนื่องจาก เป็นคุณลักษณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปฏิบัติในโรงเรียนจังหวัดน่านมีความเห็นพ้อง กันถึงความเป็นไปได้ในการกำหนดเป็นคุณลักษณะ เป้าหมายของผู้เรียน และสามารถดำเนินการพัฒนาได้ ในบริบทของโรงเรียนที่มีความพร้อมน้อยกว่าโรงเรียน มาตรฐานสากลขนาดใหญ่ โดยการวางแผนจัดการ ศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนในพื้นที่ชายแดน จังหวัดน่าน ที่มีความเข้มแข็งและร่ำรวยทางวัฒนธรรม ซึ่งข้อค้นพบในเรื่องความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์แห่ง ตน เป็นสำนึกพื้นฐานที่สำคัญควรต้องเสริมสร้างผู้ เรียนให้ตระหนักและรู้สึกภูมิใจในตัวตนของความเป็น พลเมืองน่านซึ่งจะเป็นความเข้มแข็งสู่การพัฒนาเป็น พลโลกในวงกว้างต่อไป และเป็นคุณลักษณะสำคัญควร ปลุกฝังเยาวชนในพื้นที่ ที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็น อย่างยิ่ง ที่ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาปลุกฝังให้มีคุณลักษณะ ดังกล่าว เนื่องจากในพื้นที่ชายแดน ประชาชนของทั้ง 2 ประเทศมีการติดต่อ มีความสัมพันธ์กันในหลายๆ ด้าน มีความอ่อนไหวซึ่งอาจเกิดความไม่เข้าใจกัน จน กลายเป็นความขัดแย้งได้ง่าย ดังนั้น เยาวชนในพื้นที่ จังหวัดน่านจึงควรได้รับการปลุกฝังคุณลักษณะความ เป็นพลโลกทั้งในด้านความรู้ที่เป็นสากล ทักษะที่จำเป็น และเจตคติที่ดีในการอยู่ร่วมกัน

2. กลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความ เป็นพลโลกให้กับผู้เรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัด น่าน ประกอบด้วย 9 กลยุทธ์ 11 โครงการ และ 61 กิจกรรม โดยกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม สูงสุด คือ กลยุทธ์ที่ 4 ปรับกระบวนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ สร้างองค์ความ รู้ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือพัฒนาสู่นวัตกรรม ทั้งนี้เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการ ในการบ่มเพาะคุณลักษณะต่างๆ ของผู้เรียน ถ้า นักเรียนได้เรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจะเกิดการเรียนรู้ อย่างยั่งยืน นำไปสู่คุณลักษณะต่างๆ ที่ต้องทำให้เกิด กับผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับผลการ

วิจัยของ Theerathit, Ployduangrat, Boonthima and Rojratavanit (2013) กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์ในกลยุทธ์ (1) การศึกษาและกำหนดแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์ (2) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียนและสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกลยุทธ์ และ (3) การส่งเสริมความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์ซึ่งมีการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่านภาพรวมมีความเหมาะสมความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์กับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กมาก เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดทำแผน ซึ่งต้องมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งกลยุทธ์ โครงการและกิจกรรมต่างๆ จึงเป็นไปด้วยความยุ่งยากและลำบาก ส่วนใหญ่จึงอิงแผนของต้นสังกัดเป็นหลัก ทำให้การพัฒนาผู้เรียน ครูโรงเรียนไม่ทั่วถึง ไม่ตรงประเด็นแบบเฉพาะเจาะจงกับสภาพบริบทของพื้นที่ ดังนั้นกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลก ที่ประกอบด้วยกลยุทธ์โครงการและกิจกรรม ที่ให้โรงเรียนในจังหวัดน่านได้ประกอบการพิจารณาในการเลือกนำไปใช้ในการกำหนดเป็นแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเป็นพลโลกตามเป้าหมาย ส่วนกลยุทธ์ที่ 7 เร่งพัฒนาบุคลากรทีมผู้นำให้มีศักยภาพในการนำองค์กรสู่ความเป็นสากลบนพื้นฐานวัฒนธรรมพื้นถิ่นน่านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้านนั้น ผู้วิจัยยังเห็นว่ากลยุทธ์นี้

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดน่านขนาดกลางกับขนาดเล็กที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลนั้น ทีมผู้นำ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในพื้นที่ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาศักยภาพ ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นพลเมืองน่านที่ดีสู่ความเป็นพลเมืองโลกโดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดน่านเป็นพื้นที่ชายแดนที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วเนื่องจากได้รับความสนใจในการพัฒนาให้เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนั้น หากผู้นำได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในประเด็นดังกล่าว และนำไปกำหนดเป็นคุณลักษณะของเยาวชนน่าน การสร้างเสริมนักเรียนน่านให้มีความเป็นสากลก็จะเกิดมรดกเกิดผลที่ดีต่อการพัฒนาเยาวชนน่านเพื่อสร้างน่านให้เป็นเมืองที่เข้มแข็งทางวัฒนธรรมสู่สากลต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. กลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดน่าน ควรต้องนำเป็นวาระการศึกษาของจังหวัดน่าน เพื่อนำสู่การปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน และผลักดันให้นักเรียนน่านมีความภูมิใจในความเป็นพลเมืองน่านเป็นพลเมืองไทยที่พึงประสงค์ และมีความเป็นพลโลกที่มีศักยภาพ

2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนทั้งบุคลากรภายในโรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกโรงเรียน ควรให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน จึงจะทำให้คุณลักษณะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลโลกเห็นผลในทางปฏิบัติ

3. ผู้บริหารและผู้นำทางการศึกษาที่มีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษาควรต้องใช้ภาวะผู้นำและใช้ศักยภาพในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมในการพัฒนาผู้เรียน จัดสรรทรัพยากรให้กับโครงการที่คุ้มค่า เพื่อ

เตรียมผู้เรียนให้มีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์แห่งตนสู่ความเป็นพลโลก

4. การจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ควรบูรณาการหลักสูตรของโรงเรียนที่มีการปรับสมดุลของหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรท้องถิ่นและหลักสูตรความเป็นพลโลกรวมกันเป็นหลักสูตรที่เหมาะสม

5. ผู้เรียนควรจะต้องรับผิดชอบ และสามารถเป็น

ผู้กำกับการเรียนรู้ของตัวเอง (self-directed learning) นำไปสู่ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (critical thinking) ด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ จากแหล่งที่หลากหลายและเข้าใจการบูรณาการหลักสูตรของโรงเรียนที่มีการเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลโลก

Reference

- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives handbook: The cognitive domain*. New York: David McKay.
- Office of the Education Council. (2010a). *Report the operating conditions of educational institutions according to national education standards*. Bangkok: Author. [In Thai]
- Office of the Education Council. (2010b). *Thai educational performance in the international stage 2009* (2nd ed.). Bangkok: Author. [In Thai]
- Pitiyanuwat, S. (2012). *Strategies for education management for citizenship and the global citizenship in the 21st Century*. Retrieved from <https://www.slideshare.net/SurinThai/5-15060411> [In Thai]
- Thai Royal Institute Dictionary B.E. 1999*. Bangkok: Office of the Royal Society. [In Thai]
- Theeratith, S., Ployduangrat, J., Boonthima, R., & Rojratnavanit, N. (2013). A strategy in relation to the development of desirable characteristics of ASEAN citizens studying in basic education students. *Journal of Education, Prince of Songkla University*, 24(Special January-December), 42-57. [In Thai]
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st Century skills learning for life in our times*. San Francisco, CA: John Wiley & Sons.